

Beslutningsforslag nr. B 33, Fremsat den 31. oktober 2000 af udenrigsministeren (Niels Helveg Petersen)

Forslag til folketingsbeslutning

om dansk deltagelse inden for rammen af Stand-by Forces High Readiness Brigade (SHIRBRIG) i en FN-fredsbevarende operation i Etiopien/Eritrea

Folketinget meddeler sit samtykke til, at danske militære styrker i en periode på ca. 6 måneder stilles til rådighed inden for rammen af Stand-by Forces High Readiness Brigade (SHIRBRIG) for en FN-fredsbevarende operati-

on i Etiopien/Eritrea. De danske militære styrker udsendes til at sikre efterlevelse af FN's sikkerhedsrådsresolution 1320 af 15. september 2000 og i henhold til FN-pagtens kapitel VI.

Bemærkninger til forslaget

I. FN's Sikkerhedsråd vedtog den 15. september 2000 resolution 1320, der på grundlag af FN-pagtens kapitel VI bemyndiger udvidelsen af FN-missionen i Etiopien/Eritrea (United Nations Mission in Ethiopia and Eritrea, UNMEE) med op til i alt 4.200 tropper, herunder med op til 220 militære observatører. UNMEE blev etableret i henhold til FN's sikkerhedsrådsresolution 1312 af 31. juli 2000, der indledningsvist bemyndigede udsendelse af op til 100 militære observatører og dertil hørende civilt støttepersonel.

UNMEE skal i henhold til sikkerhedsrådsresolution 1320 overvåge overholdelse af våbenhvileaftalen af 18. juni 2000 mellem Etiopien og Eritrea, overvåge og verificere tilbagetrækningen af etiopiske styrker, medvirke til at sikre parternes overholdelse af deres sikkerhedsforpligtelser under våbenhvileaftalen samt overvåge den midlertidige sikkerhedszone, der strækker sig over et 25 km bredt og ca. 1.000 km langt bælte langs grænsen mellem de to lande.

Endvidere skal der under ledelse af FN nedsættes en militærkommission med deltagelse af parterne med henblik på at koordinere og løse eventuelle problemer forbundet med implementeringen af FN's mandat. Endelig skal FN bistå med teknisk assistance til humanitær minerydning.

Det understreges i sikkerhedsrådsresolutionen, at våbenhvileaftalen af 18. juni 2000 mellem Etiopien og Eritrea knytter afslutningen af UNMEE's mandat til en endelig løsning på grænsedragningen mellem de to lande.

II. Danmark har været blandt initiativtagerne til etableringen af den multinationale brigade på højt beredskab, Stand-by Forces High Readiness Brigade (SHIRBRIG), der med 15-30 dages varsel vil kunne indsættes i fredsbevarende operationer under FN-pagtens kapitel VI.

Endvidere er SHIRBRIG beregnet på udsendelse i maksimalt seks måneder, hvorefter styrken forudses afløst af andre fredsbevarende styrker.

SHIRBRIG-landekredsen omfatter for indeværende Argentina, Canada, Danmark, Finland, Holland, Italien, Norge, Polen, Rumænien, Sverige og Østrig,

der alle er fulde medlemmer af samarbejdet, mens Irland, Jordan, Portugal, Senegal, Spanien, Slovakiet, Slovenien, Tjekkiet og Ungarn deltager som observatører i samarbejdet.

De danske styrkebidrag tilmeldt SHIRBRIG består af et stabskompagni på ca. 195 mand, en opklaringsenhed på ca. 175 personer samt et militærpolitielement på ca. 35 personer.

III. FN har anmodet SHIRBRIG-landekredsen om at bidrage til opbygningen af UNMEE. Foreløbig har alle SHIRBRIG-lande givet tilsagn om at stille med stabsofficerer. Holland har besluttet at stille et troppebidrag på i alt ca. 1.200 mand, herunder blandt andet en forstærket marineinfanteribataljon på ca. 880 mand, et felthospital samt 4 transporthelikoptere til blandt andet evakuering af syge og sårede. Canada har truffet beslutning om et bidrag på ca. 400 mand. Begge lande har stillet som forudsætning for deltagelse, at der er tale om en tidsbegrænset indsats på maksimalt 6 måneder inden for rammen af SHIRBRIG.

FN har parallelt med anmodningen til SHIRBRIG henvendt sig bilateralt til en lang række lande med anmodning om troppebidrag. Foreløbig har Jordan og Kenya givet tilsagn om troppebidrag (i alt to bataljoner).

Chefen for styrken forventes at blive en hollandsk generalmajor (chefen for SHIRBRIG) med en jordsk dansk næstkommanderende.

IV. Konflikten mellem Etiopien og Eritrea om grænsedragningen mellem de to lande har stået på siden maj 1998. Konflikten har medført betydelige tab af menneskeliv på begge sider af fronten og har haft negativ indvirkning på den økonomiske udvikling i landene. Den Afrikanske Enhedsorganisation, OAU, har siden konfliktens udbrud ledet mæglingsbestrebelse med støtte fra bl.a. EU og USA.

Våbenhvilen af 18. juni 2000 mellem Etiopien og Eritrea er kun begyndelsen på en længerevarende forhandlingsproces, hvis målsætning er at finde en endelig løsning på grænsedragningen og tilknyttede problemer mellem de to lande. Det væsentligste usikkerhedsmoment ved fredsprocessen vurderes at være den

stærke mistillid, som eksisterer mellem parterne. Udsendelsen af FN-styrken vil kunne bidrage til at skabe den fornødne stabilitet i området med henblik på at fortsætte de egentlige forhandlinger om en fredsaf tale. Samtidig vil den fredsbevarende styrke generelt bidrage til at mindske spændingen mellem landene.

V. Et dansk bidrag til FN-operationen i Etiopien/Eritrea vurderes nationalt at være forbundet med visse risici for det danske styrkebidrag, hovedsageligt hidrørende fra minefaren og ueksploderede ammunitionsgenstande. På grundlag af eksisterende registrering af minefelter kombineret med yderligere rekognoscering vil der kunne etableres et godt overblik over minefaren i det danske indsatsområde.

Sandsynligheden for en bevidst aktiv indgriben over for FN-styrken med våbenmagt vurderes at være ringe. De to parter hærstyrker vurderes at være vel-disciplinerede. Siden våbenhvileaftalens indgåelse den 18. juni 2000 har der ikke været nævneværdige brud herpå. På nær nogle enkelte enheder vurderes de eritreiske styrker at være ude af den midlertidige sikkerhedszone. Der findes fortsat betydelige etiopiske styrker i sikkerhedszonen. Tilbagetrækningen af disse skal ifølge våbenhvileaftalen være afsluttet senest to uger efter FN-styrkens indsættelse. Der er indikationer på, at parterne fortsat forsøger at skaffe sig våben og ammunition på trods af den ved FN-sikkerhedsrådsresolution 1298 af 17. maj 2000 indførte våbenembargo. Våbenimporten er dog aftagende, har hovedsagelig karakter af genforsyning og har i øvrigt ikke givet anledning til ændringer i sikkerhedsbilledet.

I Eritrea findes enkelte militser, der dog i hovedsagen er koncentreret i områder uden for de danske styrkers primære indsatsområde i det centrale Eritrea.

I tilfælde af manglende opfyldelse af fredsaf taltalen vil risikoen for FN-styrken, herunder det danske personel, kunne stige. Ligeledes vil den lave sociale levestandard samt fødevarer- og sundhedssituationen kunne resultere i kriminelle aktiviteter mod en velforsynet FN-styrke.

Der foreligger ingen oplysninger om tilstedeværelse af terrorgrupper i området.

Samlet vurderes trusselsniveauet som middel, minefaren dog høj.

Med henblik på at imødegå den potentielle risiko for det danske styrkebidrag er det danske bidrag til SHIRBRIG udstyret med en høj grad af selvbeskyttelseskapacitet i form af et nødvendigt antal pansrede køretøjer. Disse pansrede køretøjer vil være af samme type og med en beskyttelsesgrad, som de køretøjer, der anvendes ved SFOR i Bosnien-Herzegovina og

ved KFOR i Kosovo. Køretøjerne er modificeret specielt med henblik på indsættelse i Etiopien og Eritrea. Med personellets uddannelse og træning, materiellets beskaffenhed samt iagttagelsen af nødvendige procedurer tages de bedst mulige forholdsregler over for mulige faremomenter, og personellet ydes den bedst mulige beskyttelse. Den danske styrke er i uddannelses- og udrustningsmæssig henseende robust med henblik på at kunne håndtere sikkerhedsrisici. Det danske bidrag er kendetegnet ved en hensigtsmæssig komposition af fast og aktiveret rådigheds personel. Personellet har udnyttet forberedelsestiden til funktionsuddannelse på de komplicerede materielgenstande, som enhederne råder over, og mandskabets personlige forberedelse vurderes at være meget tilfredsstillende. Personellets uddannelse, erfaring og motivation er i orden, og styrken råder over moderne udrustning, herunder personlig udrustning.

De klimatiske, topografiske og sundhedsmæssige forhold udgør en latent risiko for personellet, hvorfor der såvel i forberedelsesfasen som under udsendelsen vil blive taget de nødvendige sundhedsmæssige og hygiejniske forholdsregler, herunder gennemførelse af vaccinationsprogrammer samt indtagelse af profylakse. Det danske bidrag vil endvidere medbringe egen vandrensnings- og affaldshåndteringskapacitet. Hovedparten af de danske styrker vil som udgangspunkt befinde sig i højlandet, hvor den gennemsnitlige temperatur varierer mellem 19 og 23 grader, og hvor der er begrænset risiko for malaria. Det danske styrkebidrag omfatter endvidere tre læger med uddannelse i tropesygdomme. Herudover vil bidraget blive udsendt med materiel, der er modificeret eller anskaffet specielt med henblik på indsættelse i Etiopien og Eritrea.

Evakueringsmulighederne for de danske styrker skal ses i sammenhæng med evakueringsforberedelserne for den samlede FN-operation. Til dette formål udarbejder chefen for FN-operationen en evakueringsplan. Af hensyn til opretholdelse af nationale kommando- og forbindelseslinier, herunder håndhævelse af national jurisdiktion i relation til det danske personel, etableres et dansk kontingent under ledelse af en dansk chef. Det er i denne forbindelse én af kontingentchefens opgaver at udarbejde evakueringsplaner for det danske kontingent. Formålet med en evakueringsplan vil indledningsvis være at flytte personellet til et sikkert område, hvorfra den videre evakuering om nødvendigt kan finde sted. Det danske bidrag forventes indsat i højlandet omkring Asmara, hvor der dels findes en international lufthavn, dels er forbindelse ad asfalteret vej til havnebyen Massawa. Evakueringsplaner vil således blive udarbejdet, og der

vil blive truffet de nødvendige forholdsregler og aftaler.

VI. Regeringen finder, at Danmark bør bidrage inden for rammen af SHIRBRIG til en FN-fredsbevarende operation i Etiopien/Eritrea.

Et dansk militært bidrag til FN's fredsbevarende indsatser, der i stigende grad udfoldes i Afrika, vil være en understregning af den høje danske profil i SHIRBRIG-samarbejdet og af troværdigheden af det danske engagement i FN's fredsbevarende operationer, hvortil Danmark for øjeblikket ikke bidrager med egentlige enheder.

Det er regeringens hensigt inden for rammen af SHIRBRIG at bidrage til en FN-fredsbevarende operation i Etiopien/Eritrea med det til brigaden tilmeldte stabskompagni inklusive et nationalt ledelses- og støtteelement samt i etableringsfasen et ingeniørdetachment, i alt op til ca. 340 personer. Bidraget vil efter etablering i området blive reduceret med ca. 80 personer. Stabskompagniets opgave er at virke som føringsenhed til støtte for hovedkvarteret.

VII: Folketinget anmodes om at meddele sit samtykke til, at danske militære styrker i en periode på ca. 6 måneder stilles til rådighed inden for rammen af Stand-by Forces High Readiness Brigade (SHIRBRIG) for en FN-fredsbevarende operation i Etiopien/Eritrea. De danske militære styrker udsendes til at sikre efterlevelse af FN's sikkerhedsrådsresolution 1320 af 15. september 2000 og i henhold til FN-pagten kapitel VI.

Det fremgår af udkast til regler for magtanvendelse for UNMEE, at personellet har ret til at anvende magt i selvforsvar, og at der både er en ret og en pligt for den militære chef til at tage de nødvendige foranstalt-

ninger til selvforsvar af styrken. Muligheden for at anvende militære magtmidler består med henblik på at tilgodese sikkerheden for personellet ved styrken. Soldaterne vil endvidere have ret til at forsvare deres stilling og materiel. Der er således lagt op til tilfredsstillende regler for magtanvendelse for styrken. De danske militære styrker bemyndiges til at anvende militære magtmidler i nødsituationer, herunder i givet fald til fordel for potentielle eller faktiske ofre for alvorlige forbrydelser og lignende.

For så vidt angår UNMEE-personels retlige status under ophold i missionsområdet, kan det oplyses, at FN i øjeblikket forhandler med konfliktens parter om indgåelse af en statusaftale. Det er FN's vurdering, at en sådan aftale meget snart vil foreligge.

Regeringen vil løbende vurdere det danske bidrags sammensætning med henblik på effektiv opgaveløsning. Såfremt det skulle vise sig hensigtsmæssigt at justere bidraget væsentligt, eller såfremt der skulle ske en væsentlig ændring i opgavernes karakter, vil regeringen rådføre sig med Det Udenrigspolitiske Nævn herom eller om nødvendigt på ny forelægge sagen for Folketinget.

Et dansk bidrag i form af udsendelse af op til ca. 260 personer i en periode på ca. 6 måneder samt yderligere ca. 80 personer i to til tre måneder forventes at indebære en merudgift for forsvaret på i alt ca. 120 mio. kr. ikke fraregnet refusioner fra FN. Refusionens størrelse vil afhænge dels af den endelige organisation af den danske styrke, dels af igangværende forhandlinger med FN. Udgifterne vil kunne afholdes inden for den ramme, der er afsat til forsvarets deltagelse i internationale operationer.

Til beslutningsforslag nr. B 33. Skriftlig fremsættelse (31. oktober 2000)

Udenrigsministeren (Niels Helveg Petersen):

Herved tillader jeg mig for Folketinget at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om dansk deltagelse inden for rammen af Stand-by Forces High Readiness Brigade (SHIRBRIG) i en FN-fredsbevarende operation i Etiopien/Eritrea.

(Beslutningsforslag nr. B 33).

Beslutningsforslaget skal skabe grundlag for, at danske militære styrker i en periode på ca. 6 måneder stilles til rådighed inden for rammen af Stand-by Forces High Readiness Brigade (SHIRBRIG) for en FN-fredsbevarende operation i Etiopien/Eritrea med henblik på at sikre efterlevelse af FN's sikkerhedsrådsresolution 1320 af 15. september 2000 og i henhold til FN-pagtens kapitel VI.

FN's fredsbevarende operation i Etiopien/Eritrea vil bestå af op til 4.200 tropper, herunder op til 220 militære observatører, der primært skal overvåge overholdelse af våbenhvileaftalen, overvåge og verificere tilbagetrækningen af etiopiske styrker samt overvåge den midlertidige sikkerhedszone, der strækker sig over et 25 km bredt og ca. 1.000 km langt bælte langs grænsen mellem de to lande.

Den multinationale brigade SHIRBRIG er etableret med henblik på indsættelse med 15-30 dages varsel i fredsbevarende operationer under FN-pagtens kapitel VI i en periode på maksimalt 6 måneder. FN har anmodet SHIRBRIG-landekredsen om at bidrage til opbygningen af operationen i Etiopien/Eritrea. Foreløbig har alle SHIRBRIG-lande givet tilsagn om at stille med

stabsofficerer. Herudover stiller Holland et bidrag på ca. 1.200 mand og Canada ca. 400 mand.

Et dansk bidrag vurderes nationalt at være forbundet med visse risici, hovedsageligt hidrørende fra minefaren og ueksploderede ammunitionsgenstande. Med personellens uddannelse og træning, materiellets beskaffenhed samt iagttagelsen af de nødvendige procedurer tages de bedst mulige forholdsregler over for mulige faremomenter.

Regeringen finder, at et dansk bidrag gennem SHIRBRIG til en fredsbevarende indsats i Etiopien/Eritrea vil være en understregning af den høje danske profil i SHIRBRIG-samarbejdet og af troværdigheden af det danske engagement i FN's fredsbevarende operationer, hvortil Danmark for indeværende ikke bidrager med egentlige enheder.

Det er regeringens hensigt inden for rammen af SHIRBRIG at bidrage med det til brigaden tilmeldte stabskompagni inklusive et nationalt ledelses- og støtteelement samt i etableringsfasen et ingeniørdetachment, i alt op til ca. 340 personer. Bidraget vil efter etablering i området blive reduceret med ca. 80 personer.

Regeringen foreslår på denne baggrund, at Folketinget meddeler sit samtykke til, at danske militære styrker i en periode på ca. 6 måneder stilles til rådighed inden for rammen af SHIRBRIG for en FN-fredsbevarende operation i Etiopien/Eritrea.

Idet jeg i øvrigt henviser til de bemærkninger, der ledsager forslaget, skal jeg tillade mig at anbefale det til det Høje Tings velvillige behandling.